

Razgovor s odvjetnikom i medijatorom Petrom Petrićem, predsjednikom Nadzornog odbora Hrvatske udruge za mirenje

Razgovarali smo s odvjetnikom i izmiriteljem Petrom Petrićem koji nam je približio prednosti medijacije kao mirnog načina rješavanja sporova, postupku koji u našem društvu postaje sve zastupljeniji. Odvjetnik Petrić podijelio je svoja promišljanja o ulozi odvjetnika u odnosu na pristup rješavanju sporova u današnjoj društvenoj klimi.

1. Za početak, molim Vas da nam ukratko predstavite područje svog rada kao odvjetnika i područje rada vašeg ureda.

Naše Petrić & Kajić odvjetničko društvo d.o.o. te odvjetnički ured iz kojeg je društvo nastalo, već se preko 20 godina bavi pravni savjetovanjem i zastupanjem u složenim pravnim predmetima. Pravno savjetujemo nacionalne, regionalne i multinacionalne korporacije u različitim pravnim područjima, uključujući investicije, nekretnine, informatiku i turizam, a poseban naglasak je na područja poslovanja i prava koja uključuju trgovačko i korporacijsko pravo, obveznopravne odnose, imovinskopravne odnose, pravno savjetovanje i pravnu podršku domaćim i stranim investitorima.

S velikim entuzijazmom dajemo podršku *start-up*-ovima počevši od njihovog osnivanja, poslovanja, sve do njihovog razvoja u veće poslovne subjekte.

Pomažući poduzetnicima da riješe već nastale pravne probleme, uvijek vodimo brigu o tome može li se spor riješiti primjenom alternativnog načina rješavanja kako bi se postiglo najbolje i najefikasnije rješenje u najkraćem mogućem roku. Naime, poduzetnicima je važno rješenje spora u što kraćem vremenu, ali i na, za njih, najbolji način, a što im „klasično“ parničenje uvijek ne omogućava. Ponekad, primjerice, nije važna samo naplata potraživanja, nego i očuvanje odnosa među poduzetnicima i nastavak suradnje, a to im rješavanje sporova putem mirenja omogućuje. Pored navedenog, certificirani smo medijatori i članovi Hrvatske udruge za mirenje te Centra za mirenje Hrvatske odvjetničke komore te smo i sami medijatori u nekim medijacijama i pomažemo riješiti sporove.

2. Možete li, za studente, ukratko objasniti sam postupak medijacije i stadije od kojih se on sastoji?

Medijacija je postupak u kojem stranke putem pregovaranja, uz pomoć treće nepristrane osobe traže vlastito rješenje spora ili sukoba. Postupak je povjerljiv što jamči da stranke riješe spor ili sukob, a bez da trećim stranama otkriju na koji način su ga riješile tj. kakav sporazum su postigle.

Postupak medijacije se sastoji od nekoliko faza. Počinje upoznavanjem s postupkom medijacije - zadaća je odabranog medijatora da upozna stranke koje su se suglasile da

provedu postupak medijacije, da od stranaka zatraži suglasnost s pravilima postupanja u postupku medijacije. Primjerice, to mogu biti pravila o načinima međusobnog obraćanja, pauzama koje će se koristiti, održavanje zasebnih odvojenih sastanaka medijatora sa svakom od stranaka u medijaciji, rokovima za provedbu medijacije i dr., a koja pravila su ključna za provedbu medijacije.

Tada slijedi utvrđivanje predmeta spora i prikupljanje informacija o sporu – stranke i njihovi punomoćnici iznose svoje viđenje spora, postavljaju se pitanja, punomoćnici imaju mogućnost iznijeti pravno viđenje spora i potencijalnu problematiku. Medijator sa svojom aktivnom ulogom pomaže strankama da artikuliraju i utvrde elemente oko kojih točno postoji spor. U trećoj se fazi utvrđuje mogućnost rješenja spora - medijator sa strankama utvrđuje njihove prave interese vezane uz spor, raspravlja se o najboljim i najgorim mogućim alternativama rješenja spora (BATNA i WATNA) te po potrebi održava i odvojene sastanke sa svakom od strana u sporu. Nastavlja se s pregovorima, medijator potiče stranke da i same procjene mogućnost uspjeha u sporu, da preispitaju sve potencijalne mogućnosti rješenja spora kao i budućnost njihova spora ukoliko ne postignu sporazum sa drugom stranom.

Ako je medijacija bila uspješna, na kraju se sažima sve ono što je dogovoreno među strankama u medijaciji te se sastavlja i potpisuje tekst nagodbe.

3. Koje su najznačajnije razlike između parnice i medijacije, i posebno, u kojem je odnosu nagodba postignuta u medijaciji s presudom koju donosi sud? Je li nagodba ovršna?

Sudovi i sudski postupci važni su dijelovi naših sustava, ali suđenje je nažalost usmjereno na stvaranje pobjednika i gubitnika. Glavna razlika između medijacije i suđenja jest da se kroz postupak medijacije uz pomoć medijatora postiže sporazum koji je rezultat slobodne volje stranaka, za razliku od sudskog spora koji rezultira obvezujućom odlukom koja je izvan volje i kontrole stranaka u postupku.

Dok suci i odvjetnici parničari obično cijene medijaciju zbog svoje brzine, povjerljivosti i učinkovitosti u postizanju nagodbe, stranke za koje su sudski sporovi učestala posljedica života i poslovanja, sve više prepoznaju vrijednost mirenja kao načina da istraže i nađu kreativna rješenja koja vode do sporazuma. Uz savjete svojih odvjetnika i zastupnika informiranih o mirenju, stranke koje čak i nisu navikle na efikasno rješavanje svojih sporova, otkrivaju privlačnost medijacije. Medijacija se može provesti na jednom ili više sastanaka u trajanju od jednog do nekoliko sati, na kojima sudjeluju stranke u sporu i medijator. Često se složen i dugotrajan sudski spor završi u postupku medijacije u jednom danu ili samo nekoliko sastanaka fokusiranih na traženje i nalaženje rješenja kroz međusobnu otvorenu komunikaciju osoba koje donose odluke.

Medijacija se može održati prije, za vrijeme, ili nakon sudskog postupka.

Nagodba koja je sklopljena u postupku mirenja je ovršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obveza na činiđu o kojoj se stranke mogu nagoditi te ako sadrži izjavu obvezanika o neposrednom dopuštenju ovrhe (klauzulu ovršnosti).

4. Postoji li razlika između sudske i izvansudske medijacije?

Razlike, naravno postoje, ali rekao bih da je najbitnije njihovo zajedničko obilježje - i sudska i izvansudska medijacija strankama omogućuje mirno rješenje spora te i kod sudske medijacije i izvansudske medijacije strankama u sporu medijator pomaže kod pronalaska rješenja spora. Činjenica da se medijacija može provesti kao sudska i izvansudska zapravo znači širinu i predstavlja odličnu infrastrukturu za široku primjenu medijacije kao efikasnog načina rješavanja sukoba i sporova.

5. U kojim slučajevima sud najčešće upućuje stranke na medijaciju?

Dosadašnja zakonska rješenja Zakona o parničnom postupku nisu omogućavala sucima da stranke uputi na pokretanje medijacije već su suci mogli stranke samo obavijestiti da postoji mogućnost provođenja postupka medijacije.

No novim izmjenama Zakona o parničnom postupku koji stupa na snagu 01. rujna 2019. godine suci će moći stranke na ročištu ili izvan ročišta rješenjem uputiti da u roku od osam dana pokrenu postupak mirenja ili rješenjem strankama predložiti rješavanje spora u postupku mirenja.

6. Kada ste se u karijeri prvi puta susreli s medijacijom? Što Vas je potaknulo da nastavite sa zagovaranjem i korištenjem medijacije u svom radu?

S medijacijom sam se susreo nakon uvođenja postupka medijacije na sudovima te sam zastupajući stranke sudjelovao kao punomoćnik stranaka u postupku medijacije. Desetak godina kasnije sam i sam položio ispit za medijatora. Mogu reći da sam nakon toga aktivnije počeo promišljati o medijaciji ne samo kao alternativnom rješavanju sporova, nego i kao načinu na koji bi stranke primarno trebale rješavati svoje sporove ili sukobe i to prvenstveno što ista omogućuje ne samo da stranke efikasno i u kratkom roku nađu rješenje svog spora nego i zbog činjenice da im ista omogućuje, ne samo da riješe svoje odnose već i da ih poboljšaju.

Također, ne treba zanemariti niti činjenicu da danas stranke, i u svom osobnom, ali i u poslovnom životu traže brža rješenja spora te da nisu voljna čekati i po nekoliko godina za rješenje spora, koje rješenje je usput rečeno za njih do kraja neizvjesno. Današnje doba nosi sa sobom bržu komunikaciju, brže poslovne procese, potrebu brzih odluka i reakcija pa samim time i bržih rješenja potencijalnih konflikata ili sporova među strankama, a to im omogućuje upravo medijacija.

7. Koriste li Vam medijatorske vještine u samom odvjetničkom radu?

Kao odvjetnici svakodnevno primjenjujemo brojne vještine koje smo stekli kao medijatori. Posebno bismo istaknuli aktivno slušanje čije važnosti smo postali svjesni prolazeći obuku za medijatore. Naime, smatramo da, kako je aktivno slušanje važno u našem poslu, tako isto ima koristi i u našem svakodnevnom životu, odnosima u obitelji i odnosima s prijateljima. Pored umijeća slušanja otkrili smo i veliku vrijednost umijeća komunikacije među ljudima, koja posebnu dimenziju dobiva u kontekstu postojanja sukoba odnosno spora. Medijacija nam je donijela i veću sposobnost sagledavanja šire perspektive sukoba kao i uvažavanje postojećih razlika među ljudima u poslu i svakodnevnom životu. Za odvjetnika je veliki izazov prihvatiti medijatorski stav: sve manje zauzimam stavove, a sve više slušam druge ljude. To je promjena koja mijenja i posao i život.

8. Je li se Vaše viđenje onoga što je važno u pravničkom radu promijenilo u odnosu na trenutak kad ste tek započinjali svoju karijeru?

Svoju karijeru sam započeo, našim studentima davne 1996. godine kao odvjetnički vježbenik te sam u odvjetništvu od tada. Osim zakona koja su se stalno i kontinuirano mijenjali i koje mi odvjetnici moramo pratiti i prilagođavati način svog djelovanja te informatizacije pravosuđa koja je svakako dobrodošla, jer i nama odvjetnicima pomaže da možemo brže i efikasnije obavljati svoj posao, rekao bih da se prvenstveno promijenio i način promišljanja oko načina rješavanja sporova i sukoba do kojih neminovno dolazi u interakciji ljudi. Današnja očekivanja stranaka o brzini rješenja spora znatno su drugačija od

onih iz 1996. godine i to prvenstveno što danas stranke, pa rekao bih i s pravom, očekuju da se spor riješi u znatno bržem roku nego su to ranije očekivali. To je naravno utjecaj i današnjeg načina života i očekivanja kojim i same stranke kroz svoj osobni i profesionalni život moraju udovoljiti te samim time i od pravosudnih institucija očekuju brzu prilagodbu te rješavanje sporova na brz i efikasan način.

9. Predsjednik ste Nadzornog odbora u Hrvatskoj udruzi za mirenje kao jednoj od institucija akreditiranih od Ministarstva pravosuđa za provođenje postupaka medijacije, možete li ukratko približiti djelatnost Udruge studentima?

Hrvatska udruga za mirenje (HUM) osnovana je u Zagrebu, 19. rujna 2003. sa snažnom vjerom osnivača u medijaciju kao izvansudski način rješavanja sporova koji se temelji na dijalogu, uvažavanju te razumijevanju stajališta i interesa suprotstavljenih strana. HUM je od Ministarstva pravosuđa RH akreditirana institucija za provođenje postupaka mirenja (medijacija) i educiranje medijatora. Polaznicima koji obuke uspješno dovrše, izdaju se certifikati o završenoj obuci, na temelju kojih se izmiritelji mogu upisati u Registar izmiritelja kojeg vodi Ministarstvo pravosuđa RH. Edukaciju za medijatore su u HUM-u prošli i prolaze cijele generacije medijatora iz cijele države. U Centru za medijaciju HUM-a provode se brojni postupci medijacija u različitim vrstama sporova, uz sudjelovanje izmiritelja s Liste medijatora HUM-a. HUM danas broji preko 700 članova predvođenih predsjednikom HUM-a dr. sc. Srđanom Šimcem, doajenom medijacije u zemlji i inozemstvu. U HUM-u aktivno djeluju najiskusniji medijatori i treneri za medijatore u RH, kao i oni koji uživaju najviši međunarodni ugled. Aktivnosti djelovanja usmjerene su na razvoj, implementaciju i promicanje medijacije ne samo kao izvansudskog načina rješavanja sporova, već i kao načina života. HUM aktivno radi na promicanju medijacije aktivnim sudjelovanjem i organizacijom konferencija, seminara, okruglih stolova, radionica, predavanja, tribina te distribucijom informativnih materijala o medijaciji kroz medije i na niz drugih načina. HUM svoju djelatnost provodi aktivnošću svojih tijela i članova te, posebno, kroz djelovanje Klubova: Kluba izmiritelja, Kluba obiteljskih medijatora i Kluba mladih izmiritelja. Predavanja i radionice organizirane su na mjesečnoj bazi i otvorene su za sve zainteresirane. Poseban značaj HUM daje mladima, pa su vrata HUM-a otvorena svim studentima, koje pozivam da nam se što prije pridruže. Predavanja, radionice, okrugli stolovi, konferencije, obuke za medijatore već počinju. Za više informacija dovoljno je upisati mirenje.hr ili koristiti društvene mreže.

10. Po vašem mišljenju, postoje li vrste predmeta za koje je medijacija najprikladnija?

Medijacija je prikladna gotovo za sve vrste sporova jer za uspjeh mirenja nije važna vrsta spora, već spremnost suprotstavljenih strana da riješe spor.

Mirenje prema našem iskustvu posebno značajne rezultate pokazuje u sporovima među članovima obitelji, među susjedima, u radnim sporovima, sporovima među poslovnim partnerima i poduzetnicima, ali i svim drugim vrstama sporova. Iako je priroda sukoba između navedenih stranaka različita, zajednički im je interes za rješavanjem postojećih odnosa i vrlo često uspostavom sasvim novih odnosa utemeljenih na uzajamnom povjerenju i poštivanju i daljnjoj poslovnoj suradnji.

Kao savjetnici poslovnih subjekata posebno bismo željeli istaknuti značaj medijacije za poduzetnike. Naime, glavna svrha poslovanja je nalaženje i obavljanje posla i ostvarenje profita, a ne sporenje i sukobljavanje. Kada se poslovni partneri i poslovni lideri nađu u slijepoj ulici u svojim odnosima, imaju nekoliko mogućnosti za rješavanje problema: sudski postupak, arbitražu, pregovaranje i medijaciju. U mnogim poslovnim sporovima, rizici nisu ograničeni samo na mogući gubitak novca ili prava, već spor može utjecati i na gubitak

ugleda, ponosa, vremena zaposlenika ili rezultirati lošim odnosima s klijentima, kupcima i dobavljačima. Medijacija nudi poduzetnicima učinkovitiji, brži i efikasniji a time i financijski povoljniji način rješavanja poslovnih sporova a istodobno omogućuje i očuvanje njihovih međusobnih odnosa.

Mirenje pruža poduzetnicima nekoliko glavnih prednosti: nema destruktivnih posljedica koji često nastaju nakon parnice, zadržava se usredotočenost na sadašnjost i budućnost, ne fokusira se na to tko je kome i što učinio u prošlosti, izmiritelji pomažu poduzetnicima kao poslovnim partnerima u očuvanju međusobnog poslovnog odnosa, suradnji i popravljaju ili jačanju odnosan te se dodaje nova vrijednost poslu i poslovnom odnosu.

11. Postoje određeni mitovi i zapreke u našem mentalitetu koji čine medijaciju puno manje korištenom u praksi nego što bi mogla biti. Kad medijaciju predlažete strankama, na koji način tome pristupate?

Smatram da je stranku kada se obrati odvjetniku, već i kod razmatranja njenog problema, pa i prije nego je započeo potencijalni sudski postupak, potrebno upoznati s mogućnosti predlaganja postupka medijacije, objasniti joj pravila predmetnog postupka, trajanje istog, troškove te učinke nagodbe postignute u postupku medijacije. Naime, jedino na taj način strankama stavljamo na raspolaganje informacije o svim mogućnostima rješenja njihovog spora. Smatram da je na nama odvjetnicima da strankama objasnimo i približimo mogućnost postizanja rješenja spora putem medijacije, a na strankama je da odluče da li žele svoj spor pokušati riješiti putem medijacije. Ne treba zanemariti činjenicu da je zakonodavac u Republici Hrvatskoj omogućio rješenje sporova i sukoba putem provođenja postupka medijacije te smatram da i strankama treba pojasniti postojanje takove mogućnosti i rješenja spora putem postupka medijacije, a moje iskustvo pokazuje da tada stranke, koje možda do tada nisu niti bile upoznate s mogućnosti provođenja istog, s velikim entuzijazmom prihvaćaju njegovo provođenje.

12. Mislite li da je u okviru našeg pravosudnog sustava medijacija u povoljnom položaju? Što je prema Vašem mišljenju potrebno da medijacija zauzme bolje mjesto u rješavanju sukoba i sporova?

Smatram da je potrebno da medijacija u našem pravosudnom sistemu dobije položaj koji joj doista pripada kao efikasnom načinu rješavanja sukoba i sporova te da su za to potrebne aktivnosti u nekoliko pravaca, u kojima i mi odvjetnici i medijatori moramo sudjelovati. Svijet se mijenja i rad sa strankama je sve suptilniji i kompleksniji. To zahtjeva kako od odvjetnika tako i od medijatora kontinuirano i sustavno stjecanje novih znanja, vještina i ponašanja: zagovaranje medijacije, prezentiranje, rješavanje problema, razumijevanje svih strana u sukobu, vještina postavljanja pitanja, aktivno slušanje, vještine komunikacije, kreativno promišljanje, otvorenost prema svim stranama i još mnogo toga. Kontinuirano treba stvarati uvjete za osposobljavanje izmiritelja u stjecanju vještina nužnih za medijaciju, osobito mekih vještina (*soft skills*) kao što su komunikacija, sposobnost kreativnog razmišljanja, radna etika, sposobnost rada u timu, umrežavanje, donošenje odluka, pozitivnost, dobro iskorištavanje vremena, fleksibilnost, kritičko razmišljanje, rješavanje konflikata te brojne druge vještine. Moramo raditi na promociji medijacije pojedinačno i zajedno s ostalim izmiriteljima i institucijama koje se bave mirenjem. Građane i poslovne subjekte kao potencijalne stranke u medijaciji treba upoznati sa svim prednostima mirenja i time stvoriti uvjete za povećanje broja medijacija u rješavanju sporova. Također je potrebno povezivanje medijatora međusobno kao i sa institucijama koje se bave medijacijom s ciljem međusobne razmjene iskustava, podržavanja i međusobnog uvažavanja, raditi zajednički na dobrobiti stranaka a time i medijacije. Naš je cilj da medijacija postane standard rješa-

vanja sporova i time da puni doprinos boljim međuljudskim odnosima, učinkovitijem poslovanju i zadovoljstvu svih zainteresiranih stranaka. Svojim aktivnostima i odlukama Vlada RH i ministar pravosuđa iskazali su jaku podršku medijaciji te očekujemo daljnje aktivnosti u istom smjeru. Zbog svega navedenog, čvrsto vjerujemo da će aktivnosti vezane za medijaciju rezultirati time da će medijacija vrlo brzo potpuno zauzeti mjesto koje joj pripada i preuzeti vodeću ulogu u rješavanju sporova i poboljšanju međuljudskih odnosa.